

تعاون و کشاورزی، سال دوم، شماره ۸، زمستان ۱۳۹۲

تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی: قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها

ملیحه‌السادات اخوان کاظمی^۱، امیر حسین علی‌بیگی^{۲*}

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۳/۲۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۸/۲۷

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی و با بهره‌گیری از تکنیک دلفای در سه دور انجام شد. جامعه مورد مطالعه افراد باتجربه و صاحب‌نظر در زمینه تعاونی‌های دانشجویی در استان کرمانشاه و پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی بودند (۴۰ نفر). نتایج نشان داد که کاهش ترس دانشجویان از کار عملی، یادگیری ماندگارتر و تقویت توانایی کارکردن دانشجویان با یکدیگر مهم‌ترین نقاط قوت و نداشتن پشتوانه مالی و یا فراهم نشدن سرمایه در زمان لازم، کمبود ابزار و ماشین‌آلات و یا وجود ابزار و ماشین‌آلات کهنه و مستهلک و عدم تعریف کارهای عملی و گروهی در سرفصل‌های برخی از دروس کشاورزی مهم‌ترین نقاط ضعف تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی به شمار می‌آیند. وجود روحیه کار و تولید در جامعه، اهتمام دولت برای توسعه کشاورزی و تولید ملی و استفاده از نفوذ دانشکده در مکاتبه با سایر ارگان‌ها مهم‌ترین فرصت‌ها و سرانجام نگرش نامناسب به تعاونی به‌طور کلی و به تعاونی دانشجویی به‌طور خاص، دیوان‌سالاری موجود در فضای اداری جامعه، نبود سرمایه اولیه، نبود ارتباط میان دانشکده‌های کشاورزی و بخش اجرا و عدم اعتقاد به توانایی‌های دانشجویان تهدیدهای نهایی پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی هستند.

واژه‌های کلیدی: تعاون، تعاونی دانشجویی کشاورزی، آموزش عالی کشاورزی، یادگیری تجربی

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه

۲. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه رازی، کرمانشاه

مقدمه

آموزش عالی و تربیت نیروی انسانی، به عنوان یک ضرورت اقتصادی و سیاسی و اجتماعی، در بسیاری از کشورها مورد حمایت و توسعه قرار گرفته است (Genshu, 2002). بی‌شک نیروی انسانی یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های هر کشور در جهت پیشرفت اقتصادی به شمار می‌آید به طوری که اغلب اقتصاددانان معتقدند که در نهایت، این منابع انسانی است که روند و ویژگی اقتصادی و اجتماعی کشور را تعیین می‌کند.

نیاز به نیروهای انسانی ماهر و متخصص در زمینه کشاورزی وابسته به شرایط عرضه و تقاضای نیروی انسانی در بازار کار کشاورزی در مناطق روستایی و قطب‌های تولیدی سراسر کشور است. شرایط این عرضه و تقاضا در وضعیت موجود حاکی از بیکاری بیش از حد بروندهای نظام آموزش کشاورزی در سطوح مختلف است که یکی از دلایل آن را می‌توان تطابق نداشتن توانمندی‌های دانش‌آموختگان با نیازهای مهارتی و تخصصی مورد نیاز در واحدهای تولیدی و تبدیلی بخش کشاورزی فرض کرد (شهبازی و علی بیگی، ۱۳۸۵). از سوی دیگر، با وجود نیروی انسانی آموزش دیده و جوان در رشته‌های کشاورزی، زمانی می‌توان به جذب آن‌ها در بخش‌های غیر دولتی و مولد امید بست که به دنبال تغییر در حیطه دانش، تغییرات بینشی و مهارتی نیز ایجاد شود (خسروی پور و سلیمان‌پور، ۱۳۸۸). برای توسعه پایدار کشاورزی در ایران آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی مورد نیاز بخش کشاورزی اهمیت فراوان دارد به طوری که از این رهگذر دانش‌آموختگان کشاورزی می‌توانند از دانش کارآمد و فناوری و مهارت‌های حرفه‌ای برخوردار شوند (میردامادی و جنگی مرنی، ۱۳۹۰). این امر منوط به آن است که یادگیری دانشجویان در دانشگاه‌ها به صورت فعال باشد. یکی از انواع مهم یادگیری فعال یادگیری تجربی است که ارزش و جایگاه خاصی را در آموزش کشاورزی به خود اختصاص داده است. یکی از راهبردهایی که می‌تواند بارزترین صحنه یادگیری تجربی در دوران تحصیل باشد، تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی است. این تعاونی‌ها سبب خودباوری و غلبه بر ترس و واهمه از انجام فعالیت‌های عملی و پرورش روحیه مشارکت و تعاون در بین دانشجویان و همچنین موجب

ارتقای مهارت‌های علمی و عملی دانشجویان و بسترساز خوداشتغالی و کسب درآمد، پس از فراغت از تحصیل، خواهند شد. لذا هدف این تحقیق شناسایی نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی بود.

بر اساس بررسی اسناد و پیمایش‌های موجود، از میان مجموعه عوامل و محدودیت‌های موجد معضل بیکاری دانش‌آموختگان کشاورزی سه عامل کلیدی را می‌توان استخراج کرد: ۱. ضعف یا فقدان راهبردهای ارتباطی بین نظام آموزش عالی کشاورزی و بازار کار؛ ۲. عدم تناسب برنامه‌های درسی رشته‌های کشاورزی از نظر محتوا، ساختار و روش اجرا؛ ۳. نبود توازن بین فرصت‌های شغلی موجود و تعداد دانش‌آموختگان. به طور کلی، کم‌تجربگی دانش‌آموختگان کشاورزی در زمینه فعالیت‌های کشاورزی، تئوری بودن اغلب مطالب درسی و عدم ارتباط منطقی بین سه بخش تحقیقات، آموزش و ترویج کشور از مهم‌ترین نقاط ضعف در این عرصه بوده است (میردامادی و جنگی مرنی، ۱۳۹۰).

بسیاری از صاحب‌نظران علت بیکاری تحصیل کرده‌های بخش کشاورزی را نبود شایستگی‌ها و مهارت‌های مورد نیاز بازار کار ذکر می‌کنند و راه‌حل کاهش بیکاری را آموزش بهینه و کاربردی می‌دانند (موحدی، ۱۳۸۳).

بر اساس مطالعات یونسکو می‌توان گفت که روش بسیار مؤثر بعضی کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا مثل ژاپن و کره جنوبی و سنگاپور، در جهت بهبود وضعیت اشتغال و کاهش بیکاری دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی، ناظر بر سه فعالیت است: ۱. اجرای آموزش‌های علمی-کاربردی؛ ۲. اصلاحات آموزشی با لحاظ کردن مهارت‌های شغلی در آموزش؛ ۳. تأکید بر اجرای کار عملی در آموزش.

از نظر کاتاجاوری و همکاران (Katajavuori, 2006)، دوره‌های آموزش عملی نقش مؤثری در بهبود وضعیت شغلی دانش‌آموختگان دارند. این دوره‌ها نه تنها میزان یادگیری دانشجویان را افزایش می‌دهند، بلکه باعث تقویت ارتباط بین دانشگاه‌ها و مراکز کاری می‌گردند.

از طرف دیگر، روش‌های آموزشی در حال حاضر، در بیشتر مواقع، بر نظریات و به یاد سپردن قواعد استوار است. به باور کینگ (King, 1989)، بسیاری از روش‌های تدریس موجود دانشجویان را برای تحقیق و مشارکت ترغیب نمی‌کند.

در سال‌های اخیر، یکی از تغییرات مطلوب در نظام‌های آموزشی، استفاده از روش‌های یادگیری فعال و یادگیری جمعی در دوره‌های آموزشی بوده است. در این باره ایلین آلن^۱ با بررسی نتایج کار چندین محقق نتیجه گرفت که یادگیری فعال منجر به افزایش یادگیری و علاقه در دانشجویان شده و دانش (شناخت) و اعمال آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (کلباسی و همکاران، ۱۳۸۷).

آشکروفت و گریفیت^۲ در سال ۱۹۹۱ بیان می‌کردند که دانشجویان احتیاج دارند تا از طریق کار در گروه‌ها و مسئولیت‌پذیری، در یادگیری خودکفا شوند. یکی از راهبردهای رسیدن به این امر، تشکیل تعاونی‌های دانشجویی است. تعاونی‌های دانشجویی می‌توانند مناسب‌ترین عرصه برای یادگیری تجربی دانشجویان در دوران تحصیل باشند زیرا یکی از مزایای آن‌ها حضور جمعی است که موجب پرورش روحیه کار گروهی می‌شود (نجات، ۱۳۹۰).

بر پایه مطالعه حمدحیدری و همکاران (Hamdhaidari et al., 2008) تعاونی‌های دانشجویی با تکیه بر یادگیری تجربی فرصت‌ها، تغییرات مثبتی ایجاد خواهند کرد که شامل موارد زیر می‌باشد:

- آشنایی با روش‌های مختلف کاشت و پیچیدگی و فعالیت‌های کشاورزی
- توسعه و گسترش یادگیری در قالب شکل دانشجویی
- ایجاد خودکفایی و خودباوری
- توانمندسازی دانشجویان برای اجرای طرح‌های بزرگ‌تر کشاورزی در آینده
- بنا نهادن رهیافت مشارکتی و گسترش آن

1. Eyllin Alen

2. Ashcroft & Griffith

تقویت تشکل‌های دانشجویی در قالب تعاونی‌ها می‌تواند در کاهش بیکاری قشر تحصیل‌کرده بخش کشاورزی نقش مهمی ایفا کند، زیرا عوامل زیادی هستند که بر نحوه کار تعاونی‌های دانشجویی تأثیر می‌گذارند. برخی از مشکلات عمده شرکت‌های تعاونی عبارت‌اند از: ضعف اقتصادی تعاونی؛ عدم مدیریت و شیوه رهبری صحیح؛ بی‌توجهی به امر آموزش؛ قوانین دست و پاگیر؛ وجود فرهنگ و روحیه فردگرایی و مشارکت نکردن؛ عدم رعایت اصول و روش‌های تعاون؛ تضادهای داخلی بین اعضا و رهبران تعاونی؛ تعهد نداشتن و تجربه ناکافی اعضا؛ نبود ارتباط بین تعاونی و مؤسسه‌های مالی؛ ضعف بازار و حسابداری.

برخی از دلایل ضعف یک تعاونی از دیدگاه خواجه محمدی (۱۳۸۹) نیز عبارت‌اند از:

- ضعف در انتخاب مدیران، به‌ویژه آن‌هایی که نتوانند به‌خوبی از تعاونی خود حمایت نمایند.
- اعضای که از تعاونی استفاده می‌کنند اما از پذیرش مسئولیت سرباز می‌زنند. هر عضو باید در صورتی که مسئولیتی به وی پیشنهاد می‌شود یا زمانی که به وی نیاز است آماده قبول آن باشد.
- تمامی اعضا باید فرصت‌های برابری جهت ریاست تعاونی داشته باشند.
- عدم آموزش مستمر اعضا در زمینه مشکلاتی که تعاونی با آن مواجه است و چالش‌هایی که باید با آن روبه‌رو شود.
- عدم حمایت مالی کافی از تعاونی (سرمایه قابل ریسک) برای تحقق امور
- راهبرد مدیریت کاهش هزینه‌ها که گران‌ترین نوع خط‌مشی مدیریتی برای تعاونی است و راهبرد مدیریت قیمت زیاد که معمولاً کم‌هزینه‌ترین خط‌مشی برای تعاونی است.
- نظارت و کنترل ناکافی بر تشکیل دسته‌های مختلف در تعاونی و گروه‌هایی با منافع خاص
- اشتباه در سیاست‌گذاری مالی نظیر گسترش بیش از حد اعتبار، سرمایه بسیار کم، سوابق مالی ضعیف، نبود برنامه نظام‌مند برای باز پرداخت وام‌ها
- اشتباه در آموزش و فعالیت‌های اجتماعی. این امر با ناکامی در تفهیم ایده‌آل‌های تعاونی برای اعضای ناآشنا به مسائل وفاداری اعضا به تعاونی و یا مبارزه با توسعه چنددسته‌گی در تعاونی آغاز می‌شود.

- اشتباه مدیریتی نظیر نداشتن فهرست مشخص موجودی، مکان نامناسب، تجهیزات نامناسب، ناصادقی کارکنان، مدیریت ناکارآمد، مدیران بی‌لیاقت و انتصاب خویشاوندان در سمت‌های مهم. باید یادآور شد که کار کردن در تعاونی‌ها، به همراه تحصیل در دانشگاه، به دانشجویان کمک می‌کند تا خلاق و سازنده شوند. به این ترتیب، دانشجویان خود قسمتی از فرایند آموزش می‌شوند و رشد شخصی و اجتماعی پیدا می‌کنند. در حال حاضر، دانش‌آموختگان کشاورزی مایل نیستند در نواحی روستایی و سخت کار کنند و مناطق دوردست کشور از کمبود ارتباط بین متخصصان و جوامع روستایی رنج می‌برند. این تعاونی‌ها باعث می‌شوند تا نگرش دانشجویان به سمت کار با گروه‌های اقلیت و توصیف‌های مختلف، که در نواحی دوردست مختلف زندگی می‌کنند، تغییر کند. از طرف دیگر، کشاورزان همیشه دانش‌آموختگان کشاورزی را به دلیل نداشتن تجربه عملی مورد انتقاد قرار می‌دهند. در تعاونی‌های دانشجویی، دانشجویان در مرکز فعالیت‌ها و در تماس با طبقات مختلف مرتبط با کشاورزی (از کشاورزان تا وزیرکشاورزی) هستند و ارتباط دانشجویان با کشاورزان بسیار قوی‌تر می‌شود، چرا که آن‌ها تعامل پایدارتری را در طول تحصیل و پس از فراغت از تحصیل با کشاورزان داشته‌اند (Hamdhaidari et al., 2008).

با توجه به مطالب ذکر شده، تشکیل تعاونی‌های دانشجویی برای کاربردی کردن دروس نظری و آماده کردن دانشجویان برای ورود به بازار کار بسیار مهم است. لذا شناسایی نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای پیش روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی برای تسهیل این روند اهمیت دارد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر با استفاده از تکنیک دلفای انجام شده است. عموماً در پژوهش‌هایی که با روش دلفای صورت گرفته‌اند، جامعه مورد مطالعه شامل افراد صاحب نظر (متخصص) و نوع نمونه‌گیری هدفمند است (برزو، ۱۳۹۰). افراد صاحب نظر در این پژوهش افراد درگیر و صاحب نظر در زمینه تعاونی دانشجویی کشاورزی بودند که از این جهت منطقی به نظر می‌رسید که شامل

اعضای تعاونی دانشجویی سابق دانشکده کشاورزی، ریاست سابق و فعلی دانشکده کشاورزی، مدیران سابق و فعلی مزرعه، معاونان دانشکده کشاورزی و برخی از اعضای هیئت علمی فعال در این زمینه باشند(که جمعاً حدود ۴۰ نفر بودند). برای انجام پژوهش حاضر، تکنیک دلفای با طی سه مرحله به شرح زیر اجرا گردید:

پس از شناسایی افراد صاحب نظر، ضمن توضیح اهمیت و ضرورت تحقیق، از آن‌ها جهت همکاری در پژوهش دعوت شد و به این ترتیب نمونه مورد مطالعه مشخص گردید. در مرحله اول یک پرسش‌نامه باز حاوی ۴ سؤال در زمینه نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی، ضمن تشریح مفهوم هر یک، در اختیار صاحب نظران قرار گرفت. پس از تکمیل پرسش‌نامه مرحله اول، با استفاده از روش تحلیل محتوا و کدگذاری، ۲۳ نقطه قوت، ۴۸ نقطه ضعف، ۹ فرصت و ۳۰ تهدید جهت تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی مشخص شدند که بر اساس خلاصه‌برداری و جمع‌بندی این نکات، گویه‌های مورد نظر جهت تنظیم پرسش‌نامه مرحله دوم استخراج گردید و در آن، میزان توافق پانل بر روی موارد ذکر شده بررسی شد. پرسش‌نامه مرحله دوم یک پرسش‌نامه بسته در قالب ۲۳ گویه نقاط قوت، ۱۹ گویه نقاط ضعف، ۹ گویه فرصت و ۱۷ گویه تهدید با طیف لیکرت ۵گزینه‌ای(از بسیار کم تا بسیار زیاد) بود که جهت تحلیل آن از نرم افزار آماری SPSS استفاده شد. بر این اساس، گویه‌هایی که میانگین میزان موافقت آن‌ها بیش از ۳/۵ بود به عنوان گویه‌های معتبر جهت استفاده در پرسش‌نامه مرحله سوم شناخته شدند (Ramsey, 2011) و پس از استخراج نکات کلیدی در پرسش‌نامه مرحله دوم، پرسش‌نامه مرحله سوم، که شامل گویه‌هایی با گزینه‌های مخالف و موافق بود، تهیه گردید و در اختیار اعضا قرار گرفت. پس از تحلیل پاسخ‌ها توسط نرم‌افزار SPSS، پاسخ‌هایی که میزان توافق اعضا بر روی آن‌ها بیش از ۶۶ درصد بود به عنوان نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی شناسایی گردید که شامل ۲۳ قوت، ۱۸ ضعف، ۸ فرصت و ۱۴ تهدید بود. در نهایت، با تلفیق نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای موجود پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی، راهبردهای مختلفی ارائه و پیشنهاد شد.

اگر چه به نظر می‌رسد کنترل روایی و پایایی دلفای مشکل باشد، اما چنانچه اعضای پانل دلفای معرف و نماینده حوزه دانش مورد نظر باشند، روایی و پایایی دلفای تضمین خواهد شد (احمدی، ۱۳۸۸). به نقل از یکی از محققان قدیمی در زمینه تکنیک دلفای به نام دالکی^۱ (۱۹۶۹)، زمانی که تعداد صاحب‌نظران در یک تحقیق با روش دلفای ۱۱ نفر و بیشتر باشد، روایی آن ۰/۷ و بیشتر می‌شود (Ramsey, 2011) که در این پژوهش نیز با توجه به تعداد صاحب‌نظران آن، وضع به این ترتیب بود.

نتایج و بحث

نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی بر اساس توافق نهایی صاحب‌نظران (نتایج حاصل از دور آخر) در جدول‌های ۱ تا ۴ ارائه شده است.

بر پایه جدول ۱، نقاط قوت نهایی شکل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از دیدگاه صاحب‌نظران عبارت‌اند از: کاهش ترس دانشجویان از کارهای عملی؛ تطبیق آموخته‌های نظری کلاس‌های درس با کارهای عملی مرتبط، یادگیری ماندگارتر؛ تقویت توانایی کارکردن دانشجویان با یکدیگر؛ تقویت اعتماد به نفس، خودباوری و ریسک‌پذیری؛ تقویت روحیه مشارکت و جمع‌گرایی در دانشجویان؛ بالا بردن انگیزه تلاش در دانشجویان، آشنایی دانشجویان با شرایط واقعی و مشکلات کار کشاورزی و روش‌های حل این مشکلات؛ افزایش اطلاعات دانشجویان راجع به قوانین و نحوه تشکیل و اداره تعاونی‌ها و طراحی طرح‌های کشاورزی؛ افزایش تبادل نظر دانشجویان و استفاده از تجارب سازنده یکدیگر؛ آشنایی دانشجویان با بازار فروش محصولات کشاورزی؛ شکوفایی استعدادها و خلاقیت‌های دانشجویان؛ یادگیری مباحث اقتصادی کار و همچنین مدیریت مالی و فنی؛ تربیت نیروهای مورد نیاز برای طرح‌های بزرگ کشاورزی؛ زمینه سازی برای خوداشتغالی و کارآفرینی دانشجویان؛ ایجاد منافع اقتصادی و کسب درآمد برای دانشجویان؛ تقویت روحیه سالم در بین دانشجویان؛ بهره‌مندی از مشورت استادان و افراد با تجربه؛

1. Dalkey

تقویت مباحث نظری مطرح شده در کلاس‌های درس؛ ارتقای جایگاه فارغ‌التحصیلان بخش کشاورزی؛ تغییر نگرش منفی دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی؛ ارتباط عملیاتی و نزدیک‌تر استادان و دانشجویان؛ بالا رفتن فرهنگ تعاون در بین دانشجویان.

جدول ۱. فراوانی و درصد نقاط قوت تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از دیدگاه

صاحب‌نظران (مرحله سوم روش دلفای)

نقاط قوت	فراوانی	درصد
کاهش ترس دانشجویان از کارهای عملی	۳۵	۱۰۰
تطبیق آموخته‌های نظری کلاس‌های درس با کارهای عملی مرتبط	۳۵	۱۰۰
یادگیری ماندگارتر	۳۵	۱۰۰
تقویت توانایی کار کردن دانشجویان با یکدیگر	۳۵	۱۰۰
تقویت اعتماد به نفس، خودباوری و ریسک‌پذیری	۳۵	۱۰۰
تقویت روحیه مشارکت و جمع‌گرایی در دانشجویان	۳۵	۱۰۰
بالا بردن انگیزه تلاش در دانشجویان	۳۵	۱۰۰
آشنایی دانشجویان با شرایط واقعی و مشکلات کار کشاورزی و روش‌های حل این مشکلات	۳۵	۱۰۰
افزایش اطلاعات دانشجویان راجع به قوانین و نحوه تشکیل و اداره تعاونی‌ها و طراحی طرح‌های کشاورزی و صنعتی	۳۵	۱۰۰
افزایش تبادل نظر دانشجویان و استفاده از تجارب سازنده یکدیگر	۳۵	۱۰۰
آشنایی دانشجویان با بازار فروش محصولات کشاورزی	۳۴	۹۷/۱
شکوفایی استعدادها و خلاقیت‌های دانشجویان	۳۴	۹۷/۱
یادگیری مباحث اقتصادی کار و همچنین مدیریت مالی و فنی	۳۴	۹۷/۱
تربیت نیروهای مورد نیاز برای طرح‌های بزرگ کشاورزی	۳۲	۹۱/۴
زمینه‌سازی برای خوداشتغالی و کارآفرینی دانشجویان	۳۲	۹۱/۴
ایجاد منافع اقتصادی و کسب درآمد برای دانشجویان	۳۲	۹۱/۴
تقویت روحیه سالم در بین دانشجویان	۳۱	۸۸/۶
بهره‌مندی از مشورت استادان و افراد باتجربه	۲۹	۸۲/۹
تقویت مباحث نظری مطرح شده در کلاس‌های درس	۲۹	۸۲/۹
ارتقای جایگاه فارغ‌التحصیلان بخش کشاورزی	۲۹	۸۲/۹
تغییر نگرش منفی دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی	۲۸	۸۰
ارتباط عملیاتی و نزدیک‌تر استادان و دانشجویان	۲۳	۶۵/۷
بالا رفتن فرهنگ تعاونی در بین دانشجویان		

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بر پایه جدول ۲، نقاط ضعف نهایی مورد توافق صاحب نظران عبارت‌اند از: نداشتن پشتوانه مالی و یا فراهم نشدن سرمایه در زمان لازم؛ کمبود ابزار و ماشین‌آلات و یا وجود ابزار و ماشین‌آلات کهنه و مستهلک؛ نبود امکان استفاده مستقیم دانشجویان از کلیه امکانات و ادوات کشاورزی دانشکده‌ها؛ به دلیل نگرانی مسئولان دانشکده از تخریب و آسیب به ادوات و مستهلک شدن و افزایش هزینه تعمیرات؛ تعریف نشدن کارهای عملی و گروهی در سرفصل‌های برخی از درس‌های کشاورزی؛ تمایل نداشتن واحد مزرعه دانشکده‌ها در استفاده مستقیم دانشجویان از ماشین‌آلات و ادوات و امکانات واحد مزرعه دانشکده؛ کمبود قوانین و آیین‌نامه‌های حامی تعاونی‌های دانشجویی؛ عدم استقلال شرکت و اعمال نظر سلیقه‌ای دانشگاه، دانشکده، مزرعه، حراست و...؛ نبود تجربه کافی جهت مدیریت منابع مالی، انسانی و... با توجه به کم‌تجربگی افراد که گاهی منجر به تصمیمات احساسی و غیرمنطقی می‌گردد؛ تعطیلی خوابگاه‌ها و عدم همکاری مسئولان خوابگاه‌ها با دانشجویان در تعطیلات عید و تابستان؛ فقدان تجربه کار جمعی به دلیل تربیت و آموزش‌های قبلی دانشجویان؛ سنگ‌اندازی کارکنان دانشکده در مسیر ایجاد، پیشرفت و توسعه تعاونی دانشجویی؛ بهانه‌های برخی استادان به علت نداشتن تجربه عملی مرتبط؛ کمبود زمین مناسب و منابع مالی در بسیاری از دانشکده‌های کشاورزی؛ مدیریت نادرست تعاونی‌های دانشجویی؛ تأکید دانشکده‌های کشاورزی بر مباحث نظری به جای عملی؛ آشنایی ناکافی دانشجویان با روش‌های کشت و کار محصولات کشاورزی؛ ایجاد مزاحمت از سوی افراد متفرقه مانند سرقت محصولات و...؛ استفاده ابزاری مسئولان دانشگاه از تعاونی‌های دانشجویی در جهت مقاصد خود؛ استفاده نکردن از روش‌ها و فناوری‌های پیشرفته کشاورزی در تعاونی‌های دانشجویی.

جدول ۲. فراوانی و درصد معیار نقاط ضعف تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از

دیدگاه صاحب‌نظران (مرحله سوم روش دلفای)

درصد	فراوانی	نقاط ضعف
۹۴/۳	۳۳	نداشتن پشتوانه مالی و یا فراهم نشدن سرمایه در زمان لازم
۹۱/۴	۳۲	کمبود ابزار و ماشین‌آلات و یا وجود ابزار و ماشین‌آلات کهنه و مستهلک
۸۸/۶	۳۱	نبود امکان استفاده مستقیم دانشجویان از کلیه امکانات و ادوات کشاورزی دانشکده‌ها به دلیل نگرانی مسئولان دانشکده از تخریب و آسیب به ادوات و مستهلک شدن و افزایش هزینه تعمیرات
۸۵/۷	۳۰	تعریف نشدن کارهای عملی و گروهی در سرفصل‌های برخی از درس‌های کشاورزی
۸۲/۹	۲۹	تمایل نداشتن واحد مزرعه دانشکده‌ها در استفاده مستقیم دانشجویان از ماشین‌آلات و ادوات و امکانات واحد مزرعه دانشکده
۸۲/۹	۲۹	کمبود قوانین و آیین‌نامه‌های حامی تعاونی‌های دانشجویی
۸۲/۹	۲۹	عدم استقلال شرکت و اعمال نظر سلیقه‌ای دانشگاه، دانشکده، مزرعه، حراست و ...
۸۲/۹	۲۹	نبود تجربه کافی جهت مدیریت منابع مالی، انسانی و... با توجه به کم‌تجربگی افراد که گاهی منجر به تصمیمات احساسی و غیرمنطقی می‌گردد
۸۲/۹	۲۹	تعطیلی خوابگاه‌ها و عدم همکاری مسئولان خوابگاه‌ها با دانشجویان در تعطیلات عید و تابستان
۸۰	۲۸	فقدان تجربه کار جمعی به دلیل تربیت و آموزش‌های قبلی دانشجویان
۸۰	۲۸	سنگ‌اندازی کارکنان دانشکده در مسیر ایجاد، پیشرفت و توسعه تعاونی دانشجویی
۷۷/۱	۲۷	بهانه‌های برخی استادان به علت نداشتن تجربه عملی مرتبط
۷۷/۱	۲۷	کمبود زمین مناسب و منابع مالی در بسیاری از دانشکده‌های کشاورزی
۷۴/۳	۲۶	مدیریت نادرست تعاونی‌های دانشجویی
۷۱/۴	۲۵	تأکید دانشکده‌های کشاورزی بر مباحث نظری به جای عملی
۶۲/۹	۲۲	آشنایی ناکافی دانشجویان با روش‌های کشت و کار محصولات کشاورزی
۵۷/۱	۲۰	ایجاد مزاحمت از سوی افراد متفرقه مانند سرقت محصولات و..
۵۷/۱	۲۰	استفاده ابزاری مسئولان دانشگاه از تعاونی‌های دانشجویی در جهت مقاصد خود
۵۷/۱	۲۰	استفاده نکردن از روش‌ها و فناوری‌های پیشرفته کشاورزی در تعاونی‌های دانشجویی

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بر پایه جدول ۳، فرصت‌های نهایی پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از دیدگاه صاحب‌نظران عبارت‌اند از: وجود روحیه کار و تولید در جامعه؛ اهتمام دولت برای توسعه کشاورزی و تولید ملی؛ استفاده از منابع دولتی و ارزان قیمت از قبیل آب، برق و ادوات؛ استفاده از زمین‌های کم‌بهره که مطلوبیت کمتری برای پیمانکاران آزاد دارند؛ استفاده از نفوذ دانشکده در مکاتبه با سایر ارگان‌ها؛ توسعه فناوری در منطقه؛ حمایت مالی و فکری اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ وجود منابع خدادادی و بارش‌های آسمانی در حد مطلوب و کافی در کشور؛ بازار خوب برای محصولات کشاورزی.

جدول ۳. فراوانی و درصد فرصت‌های تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از دیدگاه

صاحب‌نظران (مرحله سوم روش دلفای)

فرصت‌ها	فراوانی	درصد
وجود روحیه کار و تولید در جامعه	۳۳	۹۴/۳
اهتمام دولت برای توسعه کشاورزی و تولید ملی	۳۱	۸۸/۶
استفاده از منابع دولتی و ارزان قیمت از قبیل آب، برق و ادوات	۳۱	۸۸/۶
استفاده از زمین‌های کم‌بهره که مطلوبیت کمتری برای پیمانکاران آزاد دارند	۳۰	۸۵/۷
استفاده از نفوذ دانشکده در مکاتبه با سایر ارگان‌ها	۲۹	۸۲/۹
توسعه فناوری در منطقه	۲۹	۸۲/۹
حمایت مالی و فکری اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۲۹	۸۲/۹
وجود منابع خدادادی و بارش‌های آسمانی در حد مطلوب و کافی در کشور	۲۴	۶۸/۶
بازار خوب برای محصولات کشاورزی	۱۶	۴۵/۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بر پایه جدول ۴، تهدیدهای نهایی پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از دیدگاه صاحب‌نظران عبارت‌اند از: نگرش نامناسب به تعاونی به‌طور عام و به تعاونی دانشجویی به‌طور خاص؛ دیوان‌سالاری موجود در فضای اداری جامعه؛ نبود سرمایه اولیه، امکانات و تجهیزات و فضا برای دانشجویان؛ ارتباط نداشتن دانشکده‌های کشاورزی با بخش اجرا؛ نپذیرفتن مسئولیت تشکیل این تعاونی‌ها در دانشکده‌های کشاورزی توسط رئیس مزرعه و رئیس دانشکده؛ حاکمیت تئوری‌گرایی بر تفکر مدیران و مسئولان و حتی اعضای هیئت علمی؛ توانایی‌های

دانشجویان را باور نداشتن؛ حمایت نکردن مسئولان دانشکده از این تعاونی‌ها از نظر مالی و عملی؛ عدم حمایت همه‌جانبه بانک‌ها و نهادهای دولتی از این‌گونه تشکلهای دانشجویی؛ بی‌ثباتی مدیریت در دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها؛ بی‌اعتقادی اکثر والدین به آینده شغلی مناسب فرزندان‌شان (بیشتر دختران) در زمینه کشاورزی؛ ناآشنا بودن اکثر مسئولان و اعضای هیئت علمی دانشکده‌های کشاورزی با کار تعاون و فعالیت‌های جمعی؛ ترویج فرهنگ دلالی و واسطه‌گری در جامعه؛ حمایت نکردن دولت؛ تشویق نشدن دانشجویان توسط اعضای هیئت علمی دانشکده‌های کشاورزی در زمینه فعالیت‌های عملی؛ روشن نبودن چشم‌انداز توسعه کشاورزی در کشور.

جدول ۴. فراوانی و درصد تهدیدهای تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی از دیدگاه

صاحب‌نظران (مرحله سوم روش دلفای)

تهدیدها	فراوانی	درصد
نگرش نامناسب به تعاونی به‌طور عام و به تعاونی دانشجویی به‌طور خاص	۳۳	۹۴/۳
دیوان سالاری موجود در فضای اداری جامعه	۳۳	۹۴/۳
نبود سرمایه اولیه، امکانات و تجهیزات و فضا برای دانشجویان	۳۰	۸۵/۷
ارتباط نداشتن دانشکده‌های کشاورزی با بخش اجرا	۳۰	۸۵/۷
نپذیرفتن مسئولیت تشکیل این تعاونی‌ها در دانشکده‌های کشاورزی توسط رئیس مزرعه و رئیس دانشکده	۲۹	۸۲/۹
حاکمیت تئوری‌گرایی بر تفکر مدیران و مسئولان و حتی اعضای هیئت علمی	۲۹	۸۲/۹
توانایی‌های دانشجویان را باور نداشتن	۲۹	۸۲/۹
حمایت نکردن مسئولان دانشکده از این تعاونی‌ها از نظر مالی و عملی	۲۸	۸۰
عدم حمایت همه‌جانبه بانک‌ها و نهادهای دولتی از این‌گونه تشکلهای دانشجویی	۲۸	۸۰
بی‌ثباتی مدیریت در دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها	۲۸	۸۰
بی‌اعتقادی اکثر والدین به آینده شغلی مناسب فرزندان‌شان (بیشتر دختران) در زمینه کشاورزی	۲۷	۷۷/۱
ناآشنا بودن اکثر مسئولان و اعضای هیئت علمی دانشکده‌های کشاورزی با کار تعاون و فعالیت‌های جمعی	۲۷	۷۷/۱
ترویج فرهنگ دلالی و واسطه‌گری در جامعه	۲۵	۷۱/۴
حمایت نکردن دولت	۲۳	۶۵/۷
تشویق نشدن دانشجویان توسط اعضای هیئت علمی دانشکده‌های کشاورزی در زمینه فعالیت‌های عملی	۲۲	۶۲/۹
روشن نبودن چشم‌انداز توسعه کشاورزی در کشور	۲۲	۶۲/۹

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

بر اساس یافته‌های این تحقیق، یکی از نقاط قوت تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی کاهش ترس دانشجویان از کارهای عملی بود. باهری (۱۳۸۳) نیز به این نتیجه رسید که دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی از ورود به بخش خصوصی و فعالیت‌های تولیدی هراس بسیار دارند. از طریق فعالیت در این تعاونی‌ها دانشجویان می‌توانند بر ترس خود از انجام کارهای عملی، که ناشی از کم‌تجربگی و ترس از شکست است، غلبه کنند.

از دیگر نقاط قوت مورد بررسی در این پژوهش تقویت اعتماد به نفس، خودباوری و ریسک‌پذیری در دانشجویان بود. بر اساس یافته‌های گیلبرت (Gillbert, 1988)، کار کردن با یکدیگر موجب بالا رفتن اعتماد به نفس در دانشجویان می‌شود. در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی، دانشجویان با تکیه بر توانایی‌های خود به کار و تولید می‌پردازند و مسئولیت کار خود را بر عهده می‌گیرند و می‌آموزند که ریسک کنند. این امر به نوبه خود منجر به افزایش اعتماد به نفس و خودباوری در آنان خواهد شد.

تقویت روحیه مشارکت و جمع‌گرایی در دانشجویان از دیگر نقاط قوت تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی شناخته شد که با یافته‌های مطالعه حمدحیدری (۲۰۰۸) مطابقت دارد. با توجه به اینکه یکی از مشکلات عمده نظام آموزش عالی، و به خصوص نظام آموزش عالی کشاورزی در ایران و اکثر کشورهای در حال توسعه، کمبود مشارکت است، دانشجویان با عضویت در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی در قالب گروه‌های مختلف یاد می‌گیرند تا با یکدیگر مشارکت داشته باشند و بتوانند به صورت جمعی بر مسائل و مشکلات پیش‌رو فائق آیند.

یادگیری ماندگارتر از دیگر نقاط قوت تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی بود. مطابق با یافته حمدحیدری (۲۰۰۸)، توسعه و گسترش یادگیری در قالب تشکل‌های دانشجویی اتفاق می‌افتد. دانشجو زمانی که بتواند آنچه را که در کلاس درس یاد می‌گیرد به‌طور عملی در محیط واقعی تجربه کند بی‌شک یادگیری او ماندگارتر خواهد بود. نتایج تحقیقات فیپس و همکاران (Phipps et al., 2008) و پارسل و فرانکن (Parcel & Franken, 2009) نیز این یافته را تأیید می‌کند.

از دیگر نقاط قوت تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی یادگیری مباحث اقتصادی کار بود. مطابق با یافته‌های حمدحیدری (۲۰۰۸)، هدف از دانشگاه رفتن فقط یادگیری نیست. دانشجویان باید دوره آموزشی خود را برای پیدا کردن شغل در آینده ارزیابی کنند. مراکز آموزش عالی علاوه بر مسئولیت آموزشی باید بتوانند راه و رسم کار و درآمدزایی را نیز به دانشجویان بیاموزند. لذا دانشجویان با کار در تعاونی‌های دانشجویی از منافع اقتصادی آن نیز بهره‌مند می‌شوند و مباحث اقتصادی کار را یاد می‌گیرند زیرا هدف اولیه آموزش عالی آماده کردن دانشجویان برای دنیای کار است (Harvey, 2000; Bolingbrok, 1998). جذب دانش‌آموختگان در بازار کار منوط به داشتن توانایی‌ها و ویژگی‌هایی است که بخشی از آن‌ها می‌بایست در طول تحصیل در دانشگاه‌ها کسب گردد (Katajavuori et al., 2006). از جمله فعالیت‌هایی که مؤسسات آموزش عالی در کمک به توسعه اشتغال پذیری دانشجویان می‌توانند درگیر آن شوند ایجاد خلاقانه فرصت‌های تجربی کار در داخل یا خارج برنامه‌های درسی است (بارانی، ۱۳۸۸). وظیفه و کارکرد عمده دانشگاه‌ها در حال حاضر، تمرکز بر اشتغال‌پذیری به منظور آمادگی دانشجویان برای ورود به محیط کار است. اما محتوای دروس دانشکده‌های کشاورزی طوری است که دانش‌آموختگان بعد از پایان دروس نمی‌توانند جهت بهبود کار کشاورزی متمر ثمر واقع شوند زیرا فاقد هر گونه تجربه کاری هستند (حکمتی و فیروزآبادی، ۱۳۹۰؛ میرکمالی، ۱۳۷۲).

یکی از نقاط ضعف تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی کمبود ابزار و ماشین‌آلات و یا وجود ابزار و ماشین‌آلات کهنه و مستهلک در دانشکده‌های کشاورزی بود. این یافته مطابق با یافته‌های وارنر و واشبورن (Warner & Washburn, 2009) می‌باشد که تجهیزات ناکافی را یکی از مشکلات عمده نظام آموزش عالی کشاورزی در آموزش عملی ذکر کردند. خواجه محمدی (۱۳۸۹) نیز یکی از نقاط ضعف تعاونی‌ها را تجهیزات نامناسب می‌داند. نظری نوقابی و همکاران (Nazari Nooghabi et al., 2011) نیز نشان دادند که یکی از مهم‌ترین چالش‌های یادگیری تجربی دوره‌های تحصیلی در دانشکده‌های کشاورزی، نبود فضای آموزشی و تجهیزات کافی است.

کمبود قوانین و آیین‌نامه‌های حامی تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی نیز از دیگر نقاط ضعف تعاونی‌دانشجویی کشاورزی بود. تعاونی‌های دانشجویی بدون وجود قوانین و آیین‌نامه‌هایی که از آن‌ها حمایت کند نمی‌توانند به صورت منسجم به فعالیت خود ادامه دهند. این آیین‌نامه‌ها هم باید اجرایی باشد و هم انضباطی تا بتواند اثربخشی لازم را داشته باشد.

یکی دیگر از نقاط ضعف پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی تأکید دانشکده‌های کشاورزی بر مباحث نظری به جای عملی بود. با توجه به اینکه دانش عملی دانش آموختگان رشته کشاورزی به گونه‌ای است که کشاورزان همیشه فارغ‌التحصیلان کشاورزی را به خاطر نداشتن تجربه عملی مورد انتقاد قرار می‌دهند، به نظر می‌رسد که دروس دانشگاهی اکثراً جنبه نظری به خود گرفته است (حسنی، ۱۳۹۰). دانشجویان دوره‌های تحصیلی در دانشکده‌های کشاورزی معمولاً دخالت کمی در فرایند تدریس و یادگیری دارند و اهمیت تجربیات عملی در آموزش کشاورزی مورد غفلت واقع شده است (Shao & Burning, 2002). شهیدی زندی (۱۳۹۰) نبود جدیت در آموزش دروس عملی و نبود مدرسان کارآزموده و باتجربه برای تدریس دروس عملی را از معضلات عمده نظام آموزش عالی کشاورزی برشمرده است. نپرداختن به یادگیری تجربی و عملی در دانشکده‌های کشاورزی از تهدیدهای آموزش و یادگیری در آموزش عالی ایران است (Hamdhaidari et al., 2008). بنابراین، نظری بودن اغلب مطالب درسی از مهم‌ترین نقاط ضعف عرصه اشتغال دانش آموختگان کشاورزی بوده است (میردامادی و جنگی مرنی، ۱۳۹۰؛ رادنیسا، ۱۳۸۷ و Hamdhaidari et al., 2008). لذا لزوم بازنگری در برنامه‌های آموزشی مؤسسات آموزش عالی اجتناب ناپذیر است (حکمت و عمانی، ۱۳۹۰).

نداشتن پشتوانه مالی و یا فراهم نشدن سرمایه در زمان لازم نیز از دیگر نقاط ضعف پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی بود. آلفن و همکاران (Alfen et al., 2007) و دکسر و اسیورن (Dxer & Osborne, 1995) کمبود تسهیلات را از مهم‌ترین مشکلات آموزش عملی کشاورزی می‌دانند. خواجه محمدی (۱۳۸۹) نیز یکی از نقاط ضعف تعاونی‌ها را حمایت مالی ناکافی از تعاونی برای تحقق امور ذکر کرد.

از دیگر نقاط ضعف تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی مدیریت نادرست این تعاونی‌ها بود که سبب بروز اختلافات و یا مشکلاتی در تعاونی گردید. بر اساس یافته‌های میرکمالی (۱۳۷۲)، مدیریت و شیوه رهبری نادرست و تضادهای داخلی بین اعضا و رهبران تعاونی از مشکلات عمده شرکت‌های تعاونی بوده است.

از جمله فرصت‌های شناسایی شده در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی اهتمام دولت برای توسعه کشاورزی و تولید ملی بود. بر اساس یافته‌های سبحانیان‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی راهکاری است که ضمن ایجاد اشتغال و توسعه انسانی، به افزایش تولید و توسعه کشاورزی کمک می‌کند.

در تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی این فرصت وجود دارد که از نفوذ دانشکده در مکاتبه با سایر ارگان‌ها بتوان استفاده کرد زیرا طی کردن سلسله مراتب اداری (برای دریافت وام یا دریافت تسهیلات و...) برای دانشجویان جوان و کم‌تجربه تعاونی دانشجویی بسیار سخت می‌باشد و ممکن است گاهی نتیجه مورد نظر حاصل نگردد و حتی امکان دارد افراد را از ادامه کار منصرف کند و در آنان احساس دل‌سردی و بی‌میلی به وجود آورد.

حمایت مالی و فکری اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز فرصتی است که دانشجویان در تعاونی دانشجویی کشاورزی می‌توانند از آن بهره ببرند. از آنجا که دانشجویان زیر پوشش دانشکده کشاورزی و با نام تعاونی فعالیت دارند، این فرصت برای آنان وجود دارد که از کمک‌های اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی جهت تشکیل و توسعه بیشترین بهره را ببرند، زیرا اداره تعاون به دنبال گسترش فرهنگ تعاون در جامعه می‌باشد و قطعاً دانش‌آموختگان دانشگاهی می‌توانند در این راستا موفق عمل کنند.

حمایت نکردن دولت تهدیدی برای تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی است چرا که بدون حمایت و پشتیبانی دولت تعاونی‌ها قادر به دستیابی به اهداف خود نیستند. به طور کلی، تعاونی‌های دانشجویی در دوران راه‌اندازی و پس از آن، با چالش‌ها و موانع زیادی روبه‌رو خواهند شد که ادامه فعالیت را برای آنان دشوار می‌سازد. دیوان سالاری موجود در فضای اداری جامعه به

عنوان یکی از اصلی‌ترین تهدیدهای پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی شناخته شد. دانشجویان برای راه‌اندازی، دریافت تسهیلات و اعتبارات و ... باید به ارگان‌ها و سازمان‌های مختلف زیادی مراجعه کنند و سلسله مراتب اداری زیاد را طی نمایند که همین امر زمان و نیروی زیادی را از آنان می‌گیرد و حتی از ادامه پیگیری منصرف می‌کند. عدم حمایت همه‌جانبه بانک‌ها و نهادهای دولتی از دیگر تهدیدهای پیش‌روی تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی بوده است. وجود سرمایه یکی از الزامات تشکیل و توسعه تعاونی‌ها می‌باشد و از آنجا که در نقاط ضعف نیز پدیدار شد، دانشجویان سرمایه اولیه کمی برای سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های دانشجویی دارند. مهم‌ترین نهادی که در این راستا می‌تواند کمک کند بانک‌ها و نهادهای دولتی هستند، لذا حمایت نکردن آن‌ها می‌تواند تهدیدی جدی برای تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی باشد. یکی از تهدیدهای اساسی تعاونی‌های دانشجویی عدم ارتباط دانشکده‌های کشاورزی با بخش اجراست. دانشکده تا زمانی که با مشکلات و مسائل روز کشاورزی از نزدیک سروکار نداشته باشد بی‌شک نمی‌تواند نیروی انسانی خود را به‌گونه‌ای اثربخش برای حل مشکلات واقعی کشاورزی تربیت نماید.

با توجه به نتایج این تحقیق، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

پیشنهادهایی برای مسئولان

- اعمال نقش حاکمیتی دانشگاه در قالب سیاست‌گذاری و نظارت بر اجرای قوانین و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی دانشجویی
- ساماندهی واحدهای عملیات زراعی و عملیات کشاورزی دانشجویان توسط تعاونی دانشجویی و حضور مستمر دانشجویان در تعاونی به منظور تمرین مشارکت در عرصه اجرا
- جلب حمایت‌های مالی دولتی از طریق بانک توسعه تعاون که در قالب ارائه تسهیلات قرض الحسنه به تعاونی‌ها صورت می‌پذیرد و بررسی شرایط اخذ تسهیلات توسط کمیته مشترک دانشگاه و تعاون انجام می‌گیرد.

- اولویت دادن به تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی هنگام برگزاری مناقصه‌های سازمانی برای حل مشکلات مالی آنان
  - آشنا کردن دانشجویان در ابتدای عضویت در تعاونی دانشجویی با قوانین و اصول تعاونی‌ها و مشکلات احتمالی در طول فعالیت در تعاونی دانشجویی
  - تشکیل تعاونی‌هایی مبتنی بر طرح‌های کوچک و کم‌هزینه با قابلیت درآمدزایی بالا از قبیل تولید گونه‌های نادر، تولید ارگانیک، اصلاح نژاد گیاهان و جانوران با تدوین چارچوب وظایف و رویه‌های تعاونی
  - تدوین قوانین (دستورالعمل)، تشکیل و توسعه و مدیریت تعاونی‌های دانشجویی با همکاری نماینده دانشکده، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی و افراد باتجربه و توانمند در تعاونی‌های موفق دانشجویی
  - شکل دهی و جهت دهی به پایان‌نامه‌های دانشجویان برای اجرا در قالب شرکت‌های تعاونی و بهره برداری دوسویه دانشجو از نتایج طرح (هم از جنبه علمی و هم از جنبه اقتصادی)
- پیشنهادهایی برای تحقیقات آتی**
- ارزیابی میزان موفقیت تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی سابق دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی در توانمندسازی دانشجویان رشته‌های کشاورزی
  - سنجش میزان آمادگی دانشجویان کشاورزی برای تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی
  - بررسی نگرش مسئولان دانشکده‌های کشاورزی و اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی نسبت به تعاونی‌های دانشجویی کشاورزی

منابع

۱. احمدی، ن. (۱۳۸۸). معرفی و نقد روش دلفای. *مجله علوم اجتماعی*، شماره ۲۲، ۲۳-۲۴.
۲. بارانی، ش. (۱۳۸۸). واکاوی ادراک و انتظارات دانشجویان کشاورزی از اشتغال‌پذیری رشته‌های کشاورزی در دانشکده‌های کشاورزی غرب کشور. پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.

۳. باهری، م. (۱۳۷۹). گزارش عملکرد تعاونی ۱۶۰۹. دانشگاه رازی، گزارش چاپ نشده.
۴. برزو، غ. (۱۳۹۰). شناسایی و تحلیل سلسله مراتبی کارکردهای کشاورزی از دیدگاه متخصصان. پایان نامه کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه رازی.
۵. حسنی، م. (۱۳۹۰). تحلیل ناکارآمدی تحقیقات کشاورزی در عرصه اجرا و عمل. مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۶. حکمت، م. و عمانی، ا. ر. (۱۳۹۰). بررسی تطبیقی سیاست‌های اعمال شده در جهت کاهش بیکاری در بین دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و ارائه راهکارهای عملیاتی. (۱۳۹۰). مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۷. حکمتی، ح. و فیروزآبادی، م. (۱۳۹۰). بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان کشاورزی استان کرمان. مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۸. خسروی، ب. و سلیمان‌پور، م. ر. (۱۳۸۸). راه‌کارهای آموزشی مؤثر در توسعه اشتغال دانش‌آموختگان مجتمع آموزش جهاد کشاورزی خوزستان. فصلنامه پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی، شماره ۹، ۱۹-۲۸.
۹. خواجه محمدی، م. (۱۳۸۹). دلایل ضعف و قوت تعاونی‌ها. بازیابی شده از [http://www.Moh2icc\[at\]gmail.com](http://www.Moh2icc[at]gmail.com)
۱۰. رادنی، ح. (۱۳۸۷). یادگیری تجربی، حل مسئله و نگرش سیستمی (مثلث یادگیری). مجموعه مقالات همایش ملی توسعه کارآفرینی در آموزش‌های علمی کاربردی کشاورزی. دی‌ماه ۱۳۸۷. وزارت جهاد کشاورزی، مشهد.
۱۱. سبحانیان‌نژاد، ل.، زمانی، غ. و کرمی، ع. (۱۳۹۰). تعاونی‌های کشاورزی: راهکاری برای اشتغال دانش‌آموختگان؛ مورد مطالعه: مشکلات و موانع تعاونی‌های دانش‌آموختگان کشاورزی

- فارس. مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۱۲. شهبازی، ا.، و علی بیگی، ا.ح. (۱۳۸۵). واکاوی شایستگی‌های دانش‌آموختگان کشاورزی برای ورود به بازارهای کار در کشاورزی. فصلنامه علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، ۲ (۱)، ۱۵-۲۴.
۱۳. شهیدی زندی، و. (۱۳۹۰). بررسی آموزشی دانشگاه‌ها بر بررسی آموزشی دانشگاه‌ها بر توانمندی کارآفرینانه دانش‌آموختگان کشاورزی و منابع طبیعی استان کرمان. مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۱۴. کلباسی، س.، ناصری، م. و شریف‌زاده، غ. ر. و پورصفر، ع. (۱۳۸۷). سبک‌های یادگیری دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. گام‌های توسعه در آموزش پزشکی، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، ۵ (۱)، ۱۰-۱۶.
۱۵. موحدی، ر. (۱۳۸۳). آموزش کشاورزی، چالش‌ها و فرصت‌ها. همدان: انتشارات شوق دانش.
۱۶. میردامادی، م.، و جنگی مرنی، ع. (۱۳۹۰). بررسی نقش آموزش عالی در تربیت و توانمندسازی نیروی انسانی مورد نیاز در بخش کشاورزی ایران، بر اساس نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها. مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.
۱۷. میرکمالی، م. (۱۳۷۲). ارزیابی توانمندی‌های شغلی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها. تهران: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.
۱۸. نجات، ش. (۱۳۹۰). تأثیر مفید کارگاه‌های آموزشی در حین دوران تحصیل در افزایش انگیزه و کارآفرینی دانش‌آموختگان کشاورزی. مجموعه مقالات همایش ملی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی. دانشگاه تربیت مدرس. تهران.

19. Alfen, N. V., Angle, J.S., Gamble, H.R., Hashimoto, A. G., Wang, J.K., McNamara, L., & Nguyen, P. (2007). *Observation on the current status of education in the agriculture sciences in Vietnam*. A report presented to the Vietnam education foundation by the site visit team of the National Academies of the United States.
20. Ashcroft, K., & Griffiths, M. (1991). *Action research in teacher education*, in: Zuber-Skerrit, O. (Ed.). *Action research for change and development* (Aldershot, Avebury Gower).
21. Bolingbrog, S. (1998). Employability-an ex-students perspective. *Rising East*, 4(2), 86-99.
22. Dyer, J. E., & Osborne, E. W. (1995). Participation in supervised agricultural experienced programs: A synthesis of research. *Journal of Agricultural Education*, 36(1), 6-14.
23. Genshu, L. (2002). Cost recovery for higher education: A study of undergraduate students, ability and willingness to pay in the Chinese Mainland (Ph.D. thesis abstract). *International Journal of Educational Development*, 22(5), 549-50
24. Gilbert, A. (1988). Cooperative learning: New approach. *Journal of Agricultural Education*, 30(2), 25-39.
25. Hamdheidari, S., Agahi, H., & Papzan, A. (2008). Higher education during the Islamic government of Iran (1979–2004). *International Journal of Educational Development*, 28(3), 231–245.
26. Harvey, L. (2000). New realities: relationship between higher education and employment. *Tertiary Education and Management*, 6, 3-17.
27. Katajavuori, N., Lindblom, Y., Lanne, S., & Hirvonen, J. (2006). The significance of practical training in linking theoretical studies with practice. *The International Journal of Higher Education and Educational Planning*, 51(3), 439–464.
28. Kig , K. (1989). Primary schooling and development knowledge in Africa. *Studies in Science Education*, 17, 29-56.
29. Nazari Nooghabi, S., Irvani, H., & Fami, H. Sh. (2011). *A study on present challenges on experiential learning of university students (University of Tehran,*

---

the colleges of agriculture and natural resource. Iran). Retrieved from <http://www.sciencedirect.com>.

30. Parcel, J.L., & Franken, J. R. V. (2009). Teaching options and futures trading through experiential learning. *NACTA Journal*, 23, 11-16.

31. Phipps, L. J., Osborn, E. W., Dyer, J. E., & Ball, A. (2008). *Handbook on agricultural education in public schools* (6th ed.). Clifton Park, NY: Thomson Delmar Learning.

32. Ramsey, J.W. (2011). Entry –level technical skills that agricultural industry experts expected students to learn through their supervised agricultural experiences : A modified delphi study. *Journal of Agricultural Education*, 52(3), 82-112.

33. Shao X., & Burning, T.H. (2002). Changing the Curriculum and teaching methods in Chinese agriculture schools. *Journal of International Agricultural and Extension Education*, 9(3), 69-76.

34. Warner, W. J., & Washburn, S.G. (2009). Issue facing urban agri-science teachers: A Delphi Study. *Journal of Agricultural Education*. 50 (1), 105-115.

Establishing Agricultural Student's Cooperatives: Weaknesses and Strengths; Opportunities and Threats

M. Akhavan Kazemi¹, A.H. Alibaygi^{2*}

Received: 12/06/2013   Accepted: 18/11/2013

Abstract

The main purpose of this study was to identify the strengths, weaknesses, opportunities and threats of agricultural student's cooperatives by using a Delphi Technique in three rounds. The population consisted of experts and experienced people (N=40) regarding student's cooperatives in Kermanshah Province. Based on results, reducing student's fear of practical work, increasing learning persistence, strengthen ability to work together, self-confidence, self-esteem and risk taking, and increasing the spirit of cooperation and participation among students are the main strengths of establishing students cooperatives. Lack of credit, lack of appropriate tools and machinery, lack of balance between theory and practice in agricultural courses, official's unwillingness to provide students the essential tools and machineries, and lack of protective laws for student's cooperatives, were known as the weaknesses for agricultural student cooperatives. Existence of work and production spirit in society, government efforts for agricultural development and national production, and use of influence in correspondence with other organizations were the most important opportunities and finally inappropriate attitudes toward cooperative in genral and student's cooperatives particularly, burecracy of administrative conditions, lack of initial capital, disaffiliation between agricultural college and agricultural sector, existence of theoretically oriented thinking among managers, officials and even faculty members, not to belive to student's capabilities, and lack of support of banks and governmental agencies from such student organizations, were approved as final threats facing the organization and development of agricultural student's cooperatives

Keywords: Cooperation, Agricultural Student's Cooperatives, Agricultural Higher Education, Experiential learning

---

1. Former Master Student, Department of Agricultural Extension and Education, Razi University, Kermanshah, Iran

2. Associate Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Razi University, Kermanshah, Iran

* Corresponding Author

E-mail: baygi@gmail.com